

១. តើប្រព័ន្ធព័ត៌មាន (Information System) ជាអ្វី? ហើយវាដំណើរការយ៉ាងដូចម្តេច? តើមានសមាសភាគអ្វីខ្លះក្នុងផ្នែកគ្រប់គ្រង អង្គភាព និងបច្ចេកវិទ្យា?

និយមន័យ:

ប្រព័ន្ធព័ត៌មាន (IS) គឺជាការរួមបញ្ចូលគ្នានៃសមាសភាគជាច្រើន ដែលប្រមូល ដំណើរការ រក្សាទុក និងចែកចាយព័ត៌មាន ដើម្បីគាំទ្រការសម្រេចចិត្ត ការសម្របសម្រួល ការគ្រប់គ្រង ការវិភាគ និងការបង្ហាញទិន្នន័យក្នុងអង្គភាព។

របៀបដំណើរការ:

- **Input (បញ្ចូល)** – ប្រមូលទិន្នន័យដើមពីខាងក្នុង ឬខាងក្រៅអង្គភាព (ឧ. ប្រតិបត្តិការលក់ ឬ មតិអតិថិជន)។
- **Processing (ដំណើរការ)** – បម្លែងទិន្នន័យដើមឲ្យក្លាយជាព័ត៌មានមានន័យ (ឧ. វិភាគនិន្នាការលក់)។
- **Output (លទ្ធផលចេញ)** – ចែកចាយព័ត៌មានដែលបានដំណើរការទៅអ្នកប្រើប្រាស់ (ឧ. របាយការណ៍ ឬផ្ទាំងបញ្ជា)។
- **Feedback (មតិយោបល់ត្រឡប់)** – ជួយវាយតម្លៃ និងធ្វើឲ្យដំណាក់កាលបញ្ចូលកាន់តែប្រសើរឡើង។

សមាសភាគនៃប្រព័ន្ធព័ត៌មាន:

- **Management (ការគ្រប់គ្រង)** – រួមមានការធ្វើផែនការ រៀបចំ សម្របសម្រួល និងសម្រេចចិត្ត។ អ្នកគ្រប់គ្រងប្រើ IS ដើម្បីតាមដានការសម្តែង ដោះស្រាយបញ្ហា និងបង្កើតយុទ្ធសាស្ត្រ។
- **Organization (អង្គភាព)** – ជាចរនាសម្ព័ន្ធរបស់មនុស្ស ដំណើរការអាជីវកម្ម និងវប្បធម៌ ដែលប្រើ IS ដើម្បីសម្រេចគោលបំណង (ឧ. ផ្នែក ក្រុម ដំណើរការ ការងារ និងវិធានការស្តង់ដារ)។
- **Technology (បច្ចេកវិទ្យា)** – រួមមាន Hardware, Software, Database និង Network ដែលអនុញ្ញាតឲ្យប្រមូល រក្សាទុក និងបញ្ជូនទិន្នន័យ។

២. តើប្រព័ន្ធផ្សេងៗបម្រើកម្រិតគ្រប់គ្រងនានានៅក្នុងអាជីវកម្មយ៉ាងដូចម្តេច?

អាជីវកម្មមានកម្រិតគ្រប់គ្រងខុសៗគ្នា ហើយកម្រិតនីមួយៗប្រើប្រព័ន្ធព័ត៌មានខុសគ្នា៖

កម្រិត គ្រប់គ្រង	ប្រភេទប្រព័ន្ធ	គោលបំណង / មុខងារ
កម្រិត ប្រតិបត្តិ	Transaction Processing System (TPS)	គ្រប់គ្រងប្រតិបត្តិការប្រចាំថ្ងៃ (ឧ. លក់ ប្រាក់ខែ ស្តុកទំនិញ)
កម្រិត មធ្យម	Management Information System (MIS) និង Decision Support System (DSS)	MIS ផ្តល់របាយការណ៍ប្រចាំ; DSS ជួយ សម្រេចចិត្តស្មុគស្មាញ និងវិភាគទិន្នន័យ
កម្រិតលើ	Executive Support System (ESS)	ផ្តល់ព័ត៌មានយុទ្ធសាស្ត្រ ការព្យាករណ៍ និងនិន្នាការសម្រាប់ផែនការរយៈពេលវែង

ឧទាហរណ៍៖

- TPS កត់ត្រាប្រតិបត្តិការលក់ប្រចាំថ្ងៃ
- MIS បង្កើតរបាយការណ៍លក់ប្រចាំសប្តាហ៍ ឬខែ
- DSS វិភាគនិន្នាការលក់ និងផ្តល់យោបល់អំពីតម្លៃ
- ESS បង្ហាញស្ថានភាពសរុបអាជីវកម្មដល់អ្នកគ្រប់គ្រងកំពូល

៣. តើគំរូ Porter's Competitive Forces ជួយអោយក្រុមហ៊ុនបង្កើតយុទ្ធសាស្ត្រប្រកួតប្រជែងដោយប្រើប្រព័ន្ធព័ត៌មានដូចម្តេច?

គំរូកម្លាំងប្រកួតប្រជែងរបស់ Michael Porter បង្ហាញពីកម្លាំង៥ ដែលបង្កើតការប្រកួតប្រជែងក្នុងឧស្សាហកម្ម។ ក្រុមហ៊ុនប្រើ IS ដើម្បីឆ្លើយតបទៅកម្លាំងទាំងនេះយុទ្ធសាស្ត្រយ៉ាងឆ្លាតវៃ៖

កម្លាំងប្រកួតប្រជែង	របៀបដែល IS ជួយក្រុមហ៊ុនប្រកួតប្រជែង
១. ប្រកួតប្រជែងប្រពៃណី	IS បង្កើនប្រសិទ្ធភាព គុណភាព និងសេវាកម្មអតិថិជន ដើម្បីលើសគុប្បកួត
២. អ្នកចូលទីផ្សារថ្មី	IS បង្កើនឧបសគ្គក្នុងការចូលទីផ្សារ ដោយស្វ័យប្រវត្តិកម្ម និងបង្កើតភាពស្មោះត្រង់អតិថិជន (ឧ. កម្មវិធីស្មោះត្រង់អនឡាញ)

កម្លាំងប្រកួតប្រជែង

របៀបដែល IS ជួយក្រុមហ៊ុនប្រកួតប្រជែង

៣. ផលិតផល ឬសេវា
ជំនួស

IS ជួយបង្កើតនូវវត្ថុផ្សេងៗ និងខុសប្លែក ដើម្បីបន្ថយហានិភ័យពីផលិតផលជំនួស

៤. អតិថិជន (អំណាច
ចរចា)

IS ផ្តល់សេវាផ្ទាល់ខ្លួន និងបណ្តាញទំនាក់ទំនងដោយផ្ទាល់ជាមួយអតិថិជន

៥. អ្នកផ្គត់ផ្គង់
(អំណាចចរចា)

IS បង្កើនការសម្របសម្រួលជាមួយអ្នកផ្គត់ផ្គង់ និងកាត់បន្ថយចំណាយតាម
ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងខ្សែសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់

ឧទាហរណ៍៖

Amazon ប្រើប្រព័ន្ធព័ត៌មានសម្រាប់វិភាគទិន្នន័យ និងលូជីស្ទិច ដើម្បីទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ប្រកួតប្រជែង
ដូចជាតម្លៃទាប និងការដឹកជញ្ជូនលឿន។

៤. តើមានវិមាត្រសីលធម៌ប្រាំនៃប្រព័ន្ធព័ត៌មានអ្វីខ្លះ? អធិប្បាយនីមួយៗ។

ប្រព័ន្ធព័ត៌មានបង្កើតបញ្ហាសីលធម៌ និងសង្គម។ វិមាត្រសីលធម៌៥នេះត្រូវបានប្រើដើម្បីវាយតម្លៃបញ្ហា
ទាំងនោះ៖

វិមាត្រសីលធម៌	សេចក្តីពន្យល់	ឧទាហរណ៍
១. Information Rights and Obligations	ស្តីអំពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចក្នុងការគ្រប់គ្រង ព័ត៌មានផ្ទាល់ខ្លួន និងភាពឯកជន	ការការពារទិន្នន័យអតិថិជនពី ការចូលប្រើដោយគ្មាន អនុញ្ញាត
២. Property Rights and Obligations	ទាក់ទងនឹងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិលើព័ត៌មាន និង ទ្រព្យសម្បត្តិបញ្ញា	ការគោរពសិទ្ធិអនុសិទ្ធិកម្ម និង មិនលួចប្រើសូហ្វវ៉ែរ
៣. Accountability and Control	កំណត់ថានរណាធ្វើការទទួលខុសត្រូវចំពោះ ផលប៉ះពាល់នៃប្រព័ន្ធព័ត៌មាន	ការតាមដានកំហុសប្រព័ន្ធ ឬ ការប្រើទិន្នន័យខុសបំណង
៤. System Quality	ផ្តោតលើការធានាឲ្យប្រព័ន្ធមានភាពជឿជាក់ ត្រឹមត្រូវ និងសុវត្ថិភាព	ការជួសជុលកំហុស និង ការការពារបរាជ័យប្រព័ន្ធ

វិមាត្រសីលធម៌	សេចក្តីពន្យល់	ឧទាហរណ៍
៥. Quality of Life	ពិនិត្យពីផលប៉ះពាល់របស់ IS ទៅលើ សុខុមាលភាពមនុស្ស ឱកាសការងារ និង គុណភាពជីវិតការងារ	ការបង្កើនប្រសិទ្ធភាពការងារ ដោយមិនប៉ះពាល់ដល់ជីវិត ផ្ទាល់ខ្លួន